

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov

December 2010

Zhrnutie

Prieskumu vývoja na trhu úverov vykonaného Národnou bankou Slovenska k decembru 2010 sa zúčastnilo celkovo 14 bánk a 4 pobočky zahraničných bánk. Objem úverov klientom poskytnutých týmito bankami a pobočkami zahraničných bánk predstavoval k 31.12.2010 hodnotu 32,4 mld. EUR, resp. 96,5%-ný podiel na úveroch poskytnutých v bankovom sektore.

Úvery podnikom v 2. polroku 2010 zaznamenali len mierny nárast ich objemu, pričom banky čiastočne sprísnilo úverové štandardy, a to ako na úvery malým a stredným podnikom, tak i na úvery veľkým podnikom, pričom sa daná zmena týkala krátkodobých aj dlhodobých úverov. Najväčší vplyv na mierne sprísnenie štandardov mali predovšetkým pozícia likvidity a riziká súvisiace s požadovaným zabezpečením. Banky opätovne zaznamenali mierne oživenie v dopyte po úveroch zo strany podnikov, ako v prípade úverov malým a stredným podnikom, tak aj v prípade úverov veľkým podnikom, pričom pokles v dopyte sa týkal najmä dlhodobých úverov podnikom.

Objem úverov poskytnutých obyvateľstvu v 2. polroku 2010 stúpol o 9,3%, pričom banky úverové štandardy na úvery na kúpu nehnuteľností ako aj na spotrebné úvery zmiernili. Ovplyvnilo to najmä zvýšenie konkurencie zo strany ostatných bánk. V ďalšom období banky očakávajú ďalší čiastočný nárast dopytu obyvateľstva po úveroch.

Poznámka k spôsobu prezentácie agregovaných údajov:

Údaje v texte aj v grafoch sú uvedené vo forme tzv. **čistého percentuálneho podielu (ďalej len „ČPP“)**. Napr. čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu, je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch. Zjednodušene povedané, jednotlivé odpovede bánk sú vážené priemerným objemom úverov príslušného typu za druhý polrok 2010. Presný postup výpočtu uvedeného ukazovateľa a agregácie odpovedí od jednotlivých bánk je podrobne vysvetlený v dokumente „Metodológia vyhodnotenia dotazníka“.

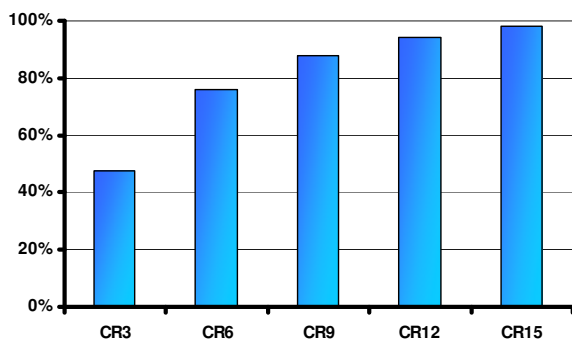
Výsledky prieskumu sú prezentované v agregovanej podobe. Správa je založená na názoroch jednotlivých bánk a nevyjadruje názory NBS.

Úvery podnikom

Situácia na trhu úverov podnikom

V bankovom sektore boli k decembru 2010 poskytnuté úvery podnikom v celkovom objeme 17,65 mld. EUR, čo oproti priemernej hodnote z predchádzajúceho polroka predstavuje len minimálny nárast o 2,85 mil. EUR, resp. o 0,02%. Koncentrácia úverov v bankovom sektore sa oproti predchádzajúcemu sledovanému obdobiu výraznejšie nezmenila, avšak došlo k miernemu poklesu podielov bánk – podiel troch najväčších bánk na objeme poskytnutých úverov podnikom poklesol na 48%, a podiel 9 najväčších bánk na 88% (Graf 1).

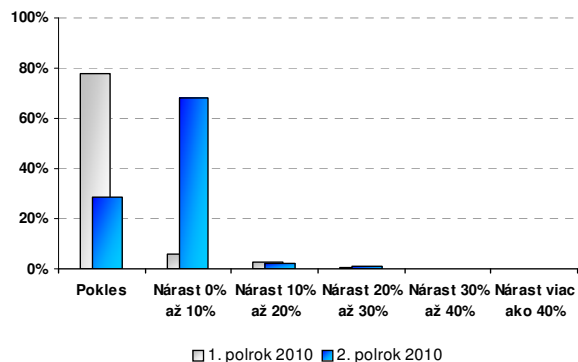
Graf 1 Koncentrácia úverov poskytnutých podnikom v bankovom sektore

CRk index vyjadruje podiel úverov k bánk s najvyšším poskytnutým objemom úverov podnikom na celkovom objeme poskytnutých úverov podnikom.

Mierny nárast objemu podnikových úverov (do 10%), ktorý zaznamenali banky a pobočky zahraničných bánk s celkovým trhovým podielom 68%, je pozitívnou zmenou oproti predchádzajúcemu polroku, pričom sa spomalil aj pokles objemu podnikových úverov, zaznamenaný bankami s trhovým podielom 28% v porovnaní s podielom 78% k júnu 2010 (Graf 2).

Graf 2 Rozloženie percentuálneho nárastu objemu úverov poskytnutých podnikom za druhý polrok 2010

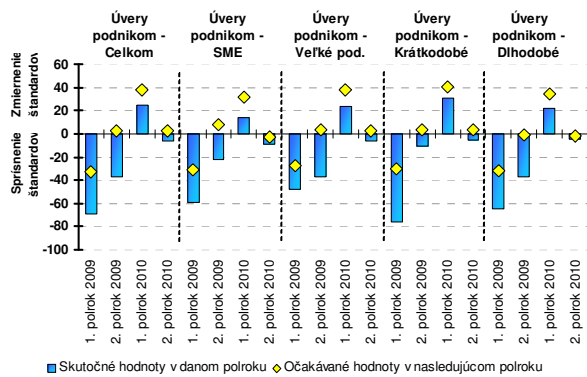
Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých podnikom. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úverov poskytnutých podnikom.

Vývoj na strane ponuky

Zmiernenie úverových štandardov na úvery podnikom, zaznamenané v prvom polroku 2010, nemalo v priebehu druhého polroka 2010 pokračujúci trend, keď banky svoje štandardy celkovo skôr čiastočne sprísnilo (6% ČPP). U väčšiny bánk (88,8%) nedošlo k žiadnej významnejšej zmene štandardov, ich čiastočné sprísnenie bolo zaznamenané u 8,6% bánk (Graf 3). Čiastočné sprísnenie štandardov uviedli banky a pobočky zahraničných bánk ako pri úveroch malým a stredným podnikom (8,7%), tak i pri úveroch veľkým podnikom (9,3%), pričom sa dané sprísnenie dotklo ako krátkodobých úverov (uviedlo 8,5% bánk), tak i dlhodobých úverov podnikom (8,4%).

Pôvodné očakávania bánk, smerujúce s zmiernením úverových štandardov, sa vykázanými hodnotami k decembru 2010 nepotvrdili. V nasledujúcom období banky žiadnu významnejšiu zmenu štandardov neočakávajú (uviedlo 97,4% bánk), resp. banky s 2,6% ČPP podielom očakávajú mierne zmiernenie úverových štandardov, pričom by sa malo jednať o krátkodobé úvery veľkým podnikom.

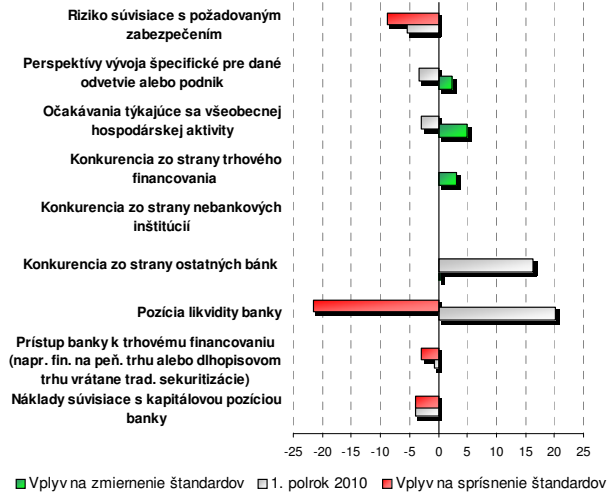
Graf 3 Zmeny v úverových štandardoch na úvery podnikom

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov podnikom.

Z Grafu 4 je vidieť, že na mierne zmiernenie úverových štandardov v 2. polroku 2010 mali vplyv najmä očakávania týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity (uviedlo 5% bánk (ČPP)) ako aj konkurencia zo strany trhového financovania a perspektívy vývoja špecifické pre dané odvetvie. Na druhej strane, sprísnenie štandardov ovplyvnili najmä pozícia likvidity banky (uviedlo 21,6% bánk (ČPP)), a riziká súvisiace s požadovaným zabezpečením (uviedlo 8,9% bánk (ČPP)). Ďalšími faktormi, ktoré mali vplyv na čiastočné sprísnenie štandardov v prípade niektorých bánk, boli náklady súvisiace s kapitálovou pozíciou banky a prístup banky k trhovému financovaniu. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím mali faktory vplyvajúce na sprísnenie štandardov výraznejší vplyv.

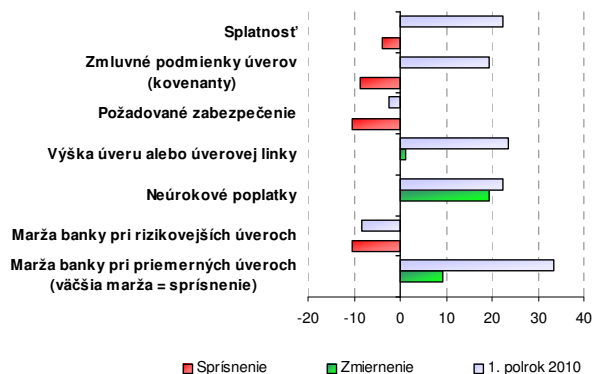
Graf 4 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery podnikom - Celkom

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Graf 5 ukazuje konkrétne zmeny v podmienkach poskytovania úverov podnikom, ktoré mali vplyv na sprísnenie, resp. v niektorých prípadoch na zmiernenie úverových štandardov. Na sprísnenie štandardov mali vplyv najmä zmeny v požadovanom zabezpečení (uviedlo 10,4% bánk – ČPP), zmeny v maržiach pri poskytovaní rizikovejších úverov (10,4% ČPP) a zmeny zmluvných podmienok úverov (8,6% ČPP). Zmiernenie štandardov u niektorých bánk ovplyvnila najmä zmena výšky neúrokových poplatkov (19,3% ČPP) a výška marže pri priemerných úveroch (9,1% ČPP).

Graf 5 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov podnikom

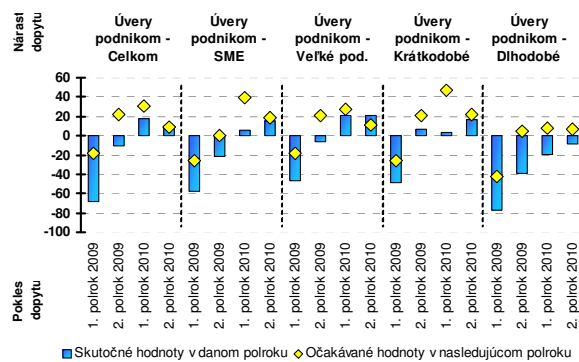

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vývoj na strane dopytu

Banky aj v druhom polroku 2010 pocítili skôr mierny nárast dopytu po podnikových úveroch, ktorý bol od vypuknutia finančnej krízy prvý krát zaznamenaný v predchádzajúcom polroku (10,1%-ný ČPP bánk). Nárast dopytu po podnikových úveroch sa týkal ako úverov veľkým podnikom (20,4% ČPP), tak aj úverov malým a stredným podnikom (15,4%-ný ČPP) a z časového hľadiska krátkodobých úverov (16,8%-ný ČPP). Pokles dopytu bol zaznamenaný len pri dlhodobých úveroch podnikom, podobne, ako tomu bolo v predchádzajúcich obdobiach. Pokles bol však zaznamenaný v menšej miere, keď bolo pri 9 %-nom ČPP bánk zaznamenané čiastočné zníženie dopytu (26,2 %), pričom vyše polovica bánk žiadnu významnejšiu zmenu v dopyte po danom type úveru neuviedla. Očakávaná bánk, vyjadrené v minulom polroku, boli potvrdené skutočným stavom dopytu po podnikových úveroch ku koncu roka 2010 len v prípade úverov veľkým podnikom a dlhodobým podnikovým úverom, v ostatných prípadoch sa pozitívne očakávaná bánk nenaplnili. To malo vplyv na prognózu bánk v nasledujúcom období, keď len niektoré banky očakávajú mierny nárast dopytu po podnikových úveroch (9,1 % ČPP), najmä v prípade úverov malým a stredným podnikom, resp. krátkodobých úverov. Väčšina bánk (90,9%) však žiadnu významnejšiu zmenu v dopyte po úveroch podnikom v nasledujúcom období neočakáva.

Graf 6 Zmeny v dopyte po úveroch podnikom

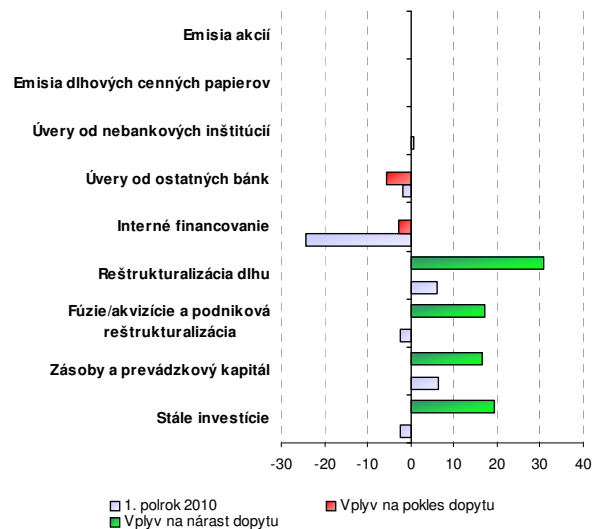

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Najväčší vplyv na pokles dopytu mali podľa dotazovaných bánk poskytovanie úverov

ostatnými bankami (uviedlo 5,5% ČPP bánk) a interné financovanie (uviedlo 2,9% ČPP bánk), čo je možné vidieť na Grafe č. 7. Na druhej strane, dopyt pozitívne ovplyvnili a k jeho zvýšeniu viedli nasledovné faktory: reštrukturalizácia dlhu (30,7% ČPP), stále investície (19,5% ČPP), fúzie/akvizície a podniková reštrukturalizácia a zásoby a prevádzkový kapitál (16,5% ČPP).

Graf 7 Faktory vplyvajúce na zmenu dopytu po úveroch podnikom

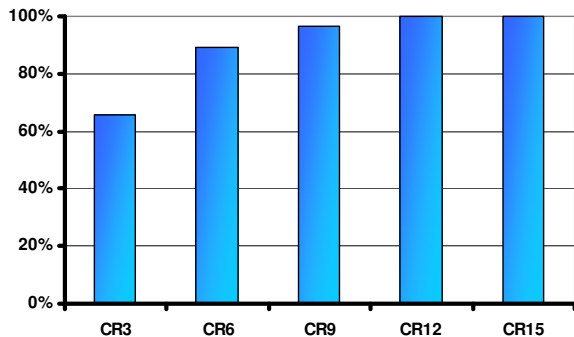
Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Úvery obyvateľstvu

Situácia na trhu úverov obyvateľstvu

Objem úverov poskytnutých obyvateľstvu v druhom polroku 2010 dosiahol 14,76 mld. EUR. V porovnaní s prvým polrokom 2010 to predstavuje nárast o 9,3%, resp. 1,26 mld. EUR. Podiel bánk na objeme poskytnutých úverov sa oproti minulému polroku výrazne nezmenil, podiel troch najväčších bánk mierne poklesol na 65% a podiel deviatich najväčších bánk stúpol na 97% (Graf 8).

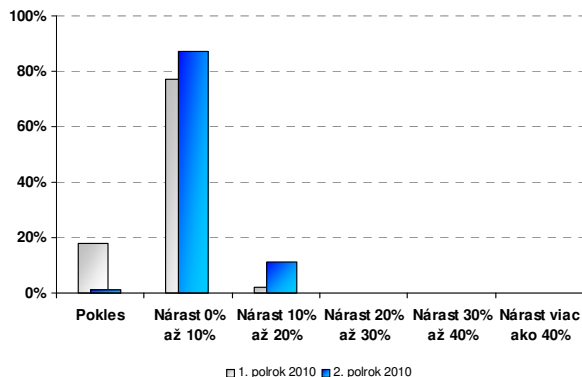
Graf 8 Koncentrácia úverov poskytnutých obyvateľstvu v bankovom sektore

CRK index vyjadruje podiel úverov k bankám s najvyšším poskytnutým objemom úverov obyvateľstvu na celkovom objeme poskytnutých úverov obyvateľstvu.

V porovnaní s minulým polrokom len 1% dotazovaných bánk vykázalo pokles v objeme úverov obyvateľstvu, u väčšiny bánk úvery rástli. Banky s trhovým podielom 87% zaznamenali nárast objemu úverov do 10% a ďalších 11% bánk nárast do výšky 20%.

Graf 9 Rozloženie percentuálneho nárastu objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu za druhý polrok 2010

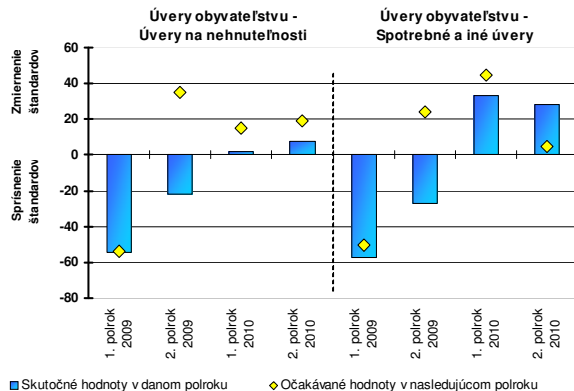
Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úverov poskytnutých obyvateľstvu.

Vývoj na strane ponuky

Čiastočné zmiernenie úverových štandardov na úvery obyvateľstvu, započaté po finančnej kríze v minulom polroku, pokračovalo aj v druhom polroku 2010. Zmiernenie štandardov sa týkalo najmä spotrebných a iných úverov, keď štandardy zmiernilo 28,8% bánk (ČPP). Väčšina bánk však žiadnu významnejšiu zmenu v štandardoch neuskutočnila (92% bánk pri úveroch na kúpu nehnuteľností na bývanie a 72% pri spotrebných úveroch). Očakávania bánk týkajúce sa úverových štandardov sa naplnili, aj

keď reálne sa zmeny prejavili v menšej miere. V nasledujúcom období banky opätovne očakávajú ďalšie čiastočné zmiernenie úverových štandardov na úvery obyvateľstvu, výraznejšie však pri úveroch na nehnuteľnosti (19% ČPP) ako pri spotrebných a iných úveroch (4,7% ČPP).

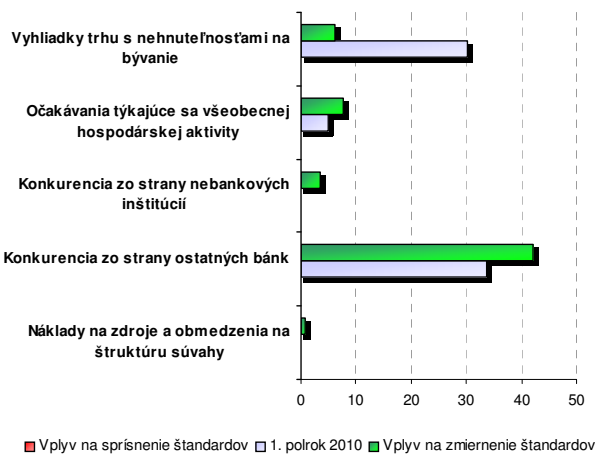
Graf 10 Zmeny v úverových štandardoch na úvery obyvateľstvu

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu.

Najväčší vplyv na zmiernenie štandardov v prípade úverov na nehnuteľnosti malo, podobne ako tomu bolo v prvom polroku 2010, najmä zvýšenie konkurencie zo strany ostatných bánk (42,2% ČPP), pričom mierny vplyv mali aj očakávania týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity, ďalšie vyhliadky trhu s nehnuteľnosťami na bývanie a konkurencia zo strany nebankových inštitúcií (Graf 11).

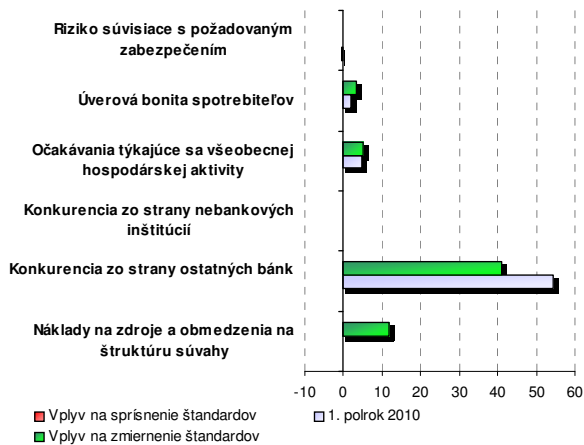
Graf 11 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Pri spotrebných a iných úveroch obyvateľstvu mali na zmiernovanie štandardov okrem vyššie zmieneného faktora konkurencie zo strany ostatných bánk (41,1%-ný ČPP), ktorý bol pri danom type úverov majoritným, čiastkový vplyv aj náklady na zdroje a obmedzenia na štruktúru súvahy, očakávaná týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity a úverová bonita spotrebiteľov (Graf 12).

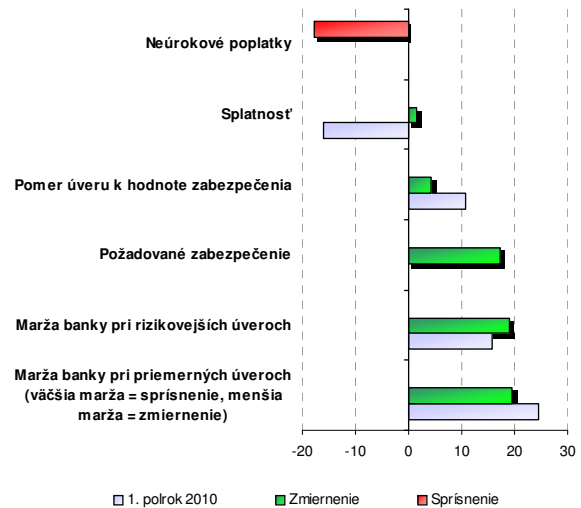
Graf 12 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Čiastočné zmiernenie úverových štandardov sa odrazilo aj v zmene konkrétnych podmienok poskytovania úverov. Pri úveroch na nehnuteľnosti (Graf 13) došlo k zmierneniu štandardov predovšetkým pri stanovení marže bánk ako v prípade priemerných úverov (uviedlo 19,6% bánk - ČPP) tak aj v prípade rizikovejších typoch úverov (19% ČPP) a pri požadovanom zabezpečení k úveru (17,2%-ný ČPP bánk). Na druhej strane, sprísnenie štandardov sa prejavilo najmä pri stanovení neúrokových poplatkov bankami (uviedlo 17,7% ČPP bánk).

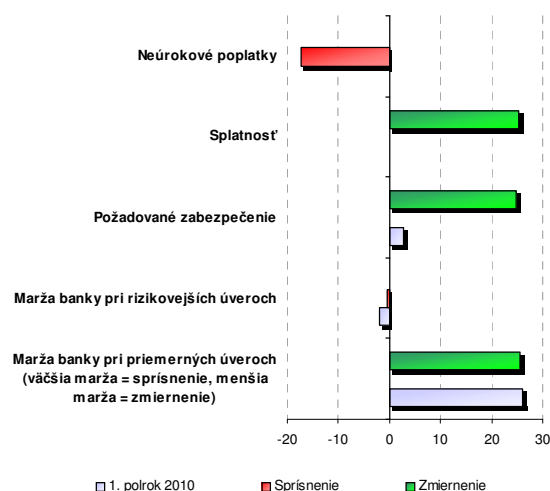
Graf 13 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

V prípade spotrebných a iných úverov (Graf 14) sa zmeny podmienok poskytovania úverov, ktoré viedli k zmierneniu úverových štandardov, týkali najmä zníženia marže pri priemerných úveroch (uviedlo 25,5% bánk - ČPP), požadovaného zabezpečenia (24,7% ČPP) a splatnosti úverov (25,3% ČPP). Naopak, zvýšenie neúrokových poplatkov malo vplyv na čiastočné sprísnenie úverových štandardov (17,4% ČPP).

Graf 14 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

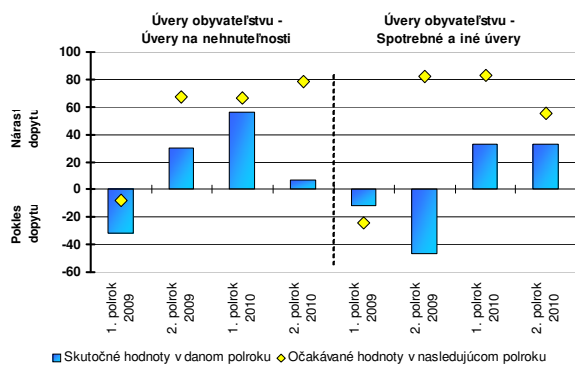

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vývoj na strane dopytu

Dopyt obyvateľstva po úveroch na nehnuteľnosti pokračoval aj v druhom polroku 2010, avšak v porovnaní s predchádzajúcim polrokom bol výrazne nižší (6,7% ČPP), aj keď niektoré banky deklarovali čiastočné zvýšenie dopytu po úveroch na nehnuteľnosti (Graf 15). Pretrvával dopyt obyvateľstva po spotrebných a iných úveroch (32,8% ČPP). Skutočný dopyt po úveroch na nehnuteľnosti ako aj spotrebných a iných úveroch sa líšil od predchádzajúcich očakávaní bánk, ktoré predpokladali skôr jeho ďalší výraznejší nárast. V nasledujúcom polroku banky opätovne očakávajú ďalšie čiastočné zvýšenie dopytu po úveroch ako na kúpu nehnuteľností na bývanie (78,1% ČPP), tak aj v prípade spotrebných a iných úverov (55,7% ČPP).

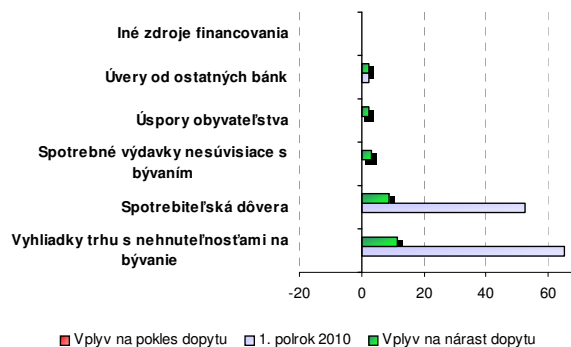
Graf 15 Zmeny v dopyte po úveroch obyvateľstvu

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vplyv na čiastočný nárast dopytu po úveroch na nehnuteľnosti mali viaceré faktory, spomedzi nich je možné spomenúť najmä vyhliadky trhu s nehnuteľnosťami na bývanie (uviedlo 11,6 % ČPP bánk) a spotrebiteľská dôvera, ktorú indikovalo 9% bánk (ČPP), podobne, ako tomu bolo v predchádzajúcom polroku (Graf 16).

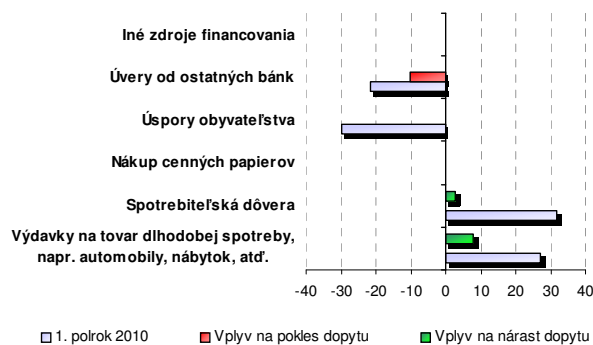
Graf 16 Faktory vplyvajúce na zmenu dopytu po úveroch obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Na čiastočný pokles dopytu po spotrebných a iných úveroch malo vplyv najmä poskytovanie úverov ostatnými bankami (10% ČPP). Na druhej strane, dopyt pozitívne ovplyvnili výdavky na tovar dlhodobej spotreby (uviedlo 8% bánk – ČPP) a zvýšenie spotrebiteľskej dôvery (2,7% ČPP).

Graf 17 Faktory vplyvajúce na zmenu dopytu po úveroch obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.